

خانه نو نوی کور

New Home

خانه نو، سرویس خبری برای اهل افغانستان در امریکا است
نوی کور، په امریکا که د افغانانو لپاره یو خبری خدمت دی

A news service for Afghans in America

NEW HOME is brought to you by Sahan Journal, Afghan Cultural Society, and Center for Victims of Torture. It's reported and written by Hussain Ali Haidari.

Photo Credit: Marcus Yam/Los Angeles Times

Photo Credit: Hussain Ali Haidari

د طالبانو د نوي قانون پایلې او ننگونې

- د طالبانو د ناسمو سیاستونو اصلي پایله بېکاري، فقر او رواني ناروغۍ دي
- د دغه قانون اکثره مادې د بشري حقونو د اصولو خلاف دي
- د دې قانون اصلي سرچینه «حنفي فقه» ده

د طالبانو د نوي قانون پايلې او ننگونې

د طالبانو عدلي وزارت د امر بالمعروف او نهی عن المنکر قانون د دې ډلې د مشر هیت الله اخندزاده له خوا تر توشیح وروسته د ۱۴۵۲ شمېرې په رسمي جريده کې د ۱۴۴۶ هجري قمري کال د محرم الحرام په ۲۵ نېټه خپور کړ.

دا قانون يوه سرريزه، څلور فصلونه او ۳۵ مادې لري. په دې قانون کې درې ډوله احکام شته: الف، عمومي احکام چې د ښځو او نارينه وو تر منځ گډ دي؛ ب، ځانگړي احکام چې د محتسبانو پورې اړه لري؛

۱- له کوره د بې ضرورته وتلو منع: د ديارلسمې مادې اتمه فقره بيا بازار ته د تگ پر مهال د غږ، مخ او بدن په پټولو ټينگار کوي: «کله چې يوه بالغه ښځه د اړتيا لپاره له کوره ووځي، پر هغه واجب ده چې غږ، مخ او بدن ځان پټ کړي.»

۲- د محرم پرته د سفر ممانعت: د ۲۰ مادې په ۳ او ۵ پاراگرافونو کې، محتسبانو ته امر شوی چې موټر چلوونکو ته اجازه ورکړي چې پرته له حجاب او له شرعي محرم پرته ميرمنې له يو ځای څخه بل ځای ته انتقال کړي: د حجاب پرته د ميرمنو ليريدول او پرته د ميرمنو ليريدلو څخه ډډه کول. يو عاقل او بالغ شرعي محرم، د ښځو پر وړاندې تر دې سخته سزا به څه وي؟ په داسې حال کې چې د پام وړ شمېر ښځې محرم نه لري او يا يې په جگړو کې خپل ميره له لاسه ورکړي دي. د «جمهور نيوز» د راپور له مخې، په افغانستان کې ۶۰۰ زره کونډې شته. دوی بايد څه وکړي کله چې دوی غواړي د درملنې لپاره ډاکټر ته مراجعه وکړي، يا بازار ته د خوراکي توکو پيرودلو لپاره لاړ شي؟

۳- د نر او ښځې د اختلاط ممانعت: د نر او ښځې لپاره په موټر يا بل مجلس کې سره کښېناستل حرام دي. محتسبان مکلف دي چې موټر چلوونکي مکلف کړي چې د نارينه وو تر څنگ د ښځو د ناستې مخه ونيسي. د يادې شوې مادې په څلورمه فقره کې راغلي: "د ښځو له ناستې او له نا محرمو سړو سره د اختلاط څخه منع کول واجب دي". د دې حکم له مخې، ښځې بايد له نارينه وو سره اړيکه او ټولنيزه شتون ونه لري. حتی نارينه ته مه نږدې کېږي. د بنديانو په څير، دوی بايد په واحد حجره کې اوسېږي.

۴- له نارينه وو سره د اجتماعي او غير لفظي اړيکو ممانعت: ښځې نه يوازې دا چې له نارينه وو سره د جنسي اړيکو حق نه لري، بلکې د اجتماعي او فزيکي او احساساتي اړيکو د لرلو حق هم نه لري. د دغه قانون په شپاړسمه ماده کې دا مساله روښانه شوې او له پلټونکو غوښتل شوي چې له «زنا»، «مباحثه» او «زنا» څخه د نارينه وو مخنيوی وکړي. دا پدې مانا ده چې ښځې يا انجونې نشي کولی هلک ملگري ولري.

۵- د ښځينه همجنس بازي منع کول: نن ورځ په ځينو هيوادونو کې همجنس بازي يا «ترانسجینډر» د نارينه او ښځينه دواړو لپاره حق گڼل کېږي. خو د طالبانو د ممانعت او ممانعت قانون نه يوازې دا چې دا حق نه پيژني، بلکې له دې سره په جدي توگه چلند کوي او محتسب ته لارښوونه کوي چې د دې چلند مخنيوی جرم گڼي. په ۲۲ ماده، ۳ فقره کې، محتسبانو ته دنده سپارل شوې چې د «شک» مخه ونيسي چې په دې قانون کې د ښځو د «همجنس بازي» په توگه تشریح شوي. دا په جالبه ده چې د نارينه وو همجنس بازي ته هومره پاملرنه نه ده شوې څومره چې د ښځو د همجنس بازي په منع کولو تکيه شوې ده.

۶- د موسيقۍ او کنسرتونو د ترسره کولو ممانعت: ښځې حتی په کوره او بهر د موسيقۍ او کنسرتونو له ترسره کولو څخه هم منع دي. د پورتنۍ مادې په لسمه فقره کې راغلي چې له کور او مجلس څخه بهر د ښځې غږ يا موسيقي ويل حرام او ناروا دي. د دې حکم پايلې د افغانستان کلتور او هنر ته خورا ويجاړونکي کيدی شي.

بحث او پايله

ادامه ...

د طالبانو دامر بالمعروف و نهی از منکر قانون د شريعت په سخت تعبير او د حنفي فقهي ماخذونو څخه د شريعت د پلي کولو د مهمو وسيلو په توگه په استفادې سره د امارت له اساسي قوانينو څخه گڼل کېږي. که څه هم دا قانون د ټولنيز نظم د ټينگښت او د اسلامي روحيې او اخلاقو د ودې په موخه جوړ شوی، خو نه يوازې د ټولنيز نظم په رامنځته کولو کې مرسته نه شي کولی، بلکې پر ښځو د زياتو بنديزونو په لگولو سره د ټولنې يوه لويه برخه په بند او زندان کې اچوي دا قانون ښځې ته د اړ باسي چې بورقه واغوندي، د کار او مطالعې له حق څخه يې محرومي، او په عامه ځايونو کې د جنسيت توپير ته وده ورکوي. له همدې امله، دا قانون د ډيرو ننگونو او پايلو سره مخ دی:

الف ننگونې:

دغه قانون له څو سترو ننگونو سره مخامخ دی:

۱- د دې قانون اصلي سرچينه «حنفي فقه» ده. په داسې حال کې چې په افغانستان کې نور مذهبونه لکه جعفري، اسماعيلي، مالکي، حنبلي، شافعي او نور هم بې شمېره پيروان لري. د يو مذهب پر بنسټ د قانون جوړول د مذهبي انحصار په معنا دي او د يو مذهب په پيروانو باندې د بل دين مسلط کول او له فکري او مذهبي ازادۍ څخه محرومول دي.

۲- د ايتونو او رواياتو په اړه د يو ځانگړي شخص سخت تعبيرونه هيڅکله د افغانستان په ټولو خلکو باندې د قانون په توگه پلي کيدلی نشي.

۳- په دې قانون کې څو مادې، جملې او کلمې شتون لري چې يو له بل سره په ټکر کې وي. د دويمې فقرې په شپږمه ماده کې د سولې او ورورگلوۍ، د قومي، ژبني او سمټي تعصبونو د مخنيوي خبرې شوې دي، په داسې حال کې چې يو شمېر نورې مادې يې برعکس ثابتوي. همدارنگه، په ۱۰ ماده، ۷ پاراگراف کې، د عدالت او د تبعيض څخه ډډه کول؛ په داسې حال کې چې د دې قانون ډېرې مادې د دې خلاف دي.

۴- د دې قانون نږدې اکثريت مادې د بشري حقونو د اصولو خلاف دي او په ښکاره ډول د انساني کرامت، فردي او ټولنيزې ازادۍ، عدالت او برابري او د اقليتونو له حقونو څخه سرغړونه کوي.

۵- په دې قانون کې ورکړل شوې سزا، وهل، محبس او اعدام د ډيموکراسۍ د عمومي اصولو او د بشري حقونو د ارزښتونو خلاف دي.

ب. پايلې

د " دامر بالمعروف و نهی از منکر قانون " تصويب او تطبيق ډېرې داخلي او بهرنۍ پايلې لري، چې له جملې څخه يې لاندې يادونه کېدای شي:

۱- نړيوالې ټولنې په پراخه کچه دغه قانون غندلی او د لغوه کيدو غوښتنه يې کړې ده. له دغه قانون سره د ټولنې مخالفت د دې لامل شوی، چې افغانستان د پخوا په پرتله له سياسي پلوه نور هم منزوي شي او له سيمې څخه د افغانستان خلکو ته ډېر زيانونه اوبنتي دي.

۲- د دې قانون پلي کول او د طالبانو د ښځو ضد فرمانونه لکه د ښوونځيو تړل، د ښځو له زده کړې او کار کولو منع کول، په عامه ځايونو کې د ازاد تگ راتگ منع کول، روغتيايي خدمتونو ته د ښځو د لاسرسې محدودول او داسې نور په افغانستان کې د پراخې بېکارۍ لامل گرځي. چې له امله يې فقر او مرگ د ښځو زيات دی.

۳- د رواني ناروغيو خپریدل چې د بېکارۍ او بې وزلۍ له امله رامینځته کېږي، د ښځو فشار او محرومیت د طالبانو د ښځينه ضد سياستونو اصلي پايلې دي. ډېری کارپوهان په دې باور دي چې د دې تگلارې دوام په افغانستان کې د يوې ناروغې ټولنې د رامنځته کېدو لامل کېدای شي.

۴- د دې قانون پلي کېدل نه يوازې د شريعت په ترويج او احيا کې مرسته نه کوي او په ټولنه کې اخلاقي ارزښتونو ته وده نه ورکوي، بلکې د ټولنيز او اقتصادي پرمختگ د کمزوري کېدو، د خلکو د نارضايتۍ د زياتېدو او له مذهب سره د ټولنيزې کرکې د غوړېدو لامل کېږي. په ټوليز ډول، د طالبانو د امر بالمعروف و نهی از منکر قانون د محتوياتو د ننگونو سربيره، د فقر، بېکارۍ، رواني ناروغيو، ټولنيز جبر، بند او د ښځو تدريجي مرگ، الحاد، د بشري حقونو له ارزښتونو څخه د سرغړونې لامل گرځي. او بالاخره افغانستان په سياسي ډگر بدليږي.

خپل پوښتنې او نظر له موټر شريکې

کړئ

651-504-8170